

Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie

EKOSCHEMATY - SYSTEMY NA RZECZ KLIMATU, ŚRODOWISKA I DOBROSTANU ZWIERZĄT

Metodyka doradzania

Brwinów, lipiec 2023

SPIS TREŚCI

I. Wstęp	3
II. Ogólne zasady świadczenia usługi doradczej „Ekoschematy - systemy na rzecz klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt”	3
III. Opis procesu świadczenia usługi doradczej	5
IV. Dokumenty wspólne dla wszystkich usług doradczych – wykaz	5
V. Harmonogram realizacji usługi doradczej	6
VI. Narzędzia pracy doradczej	11
VII. Załączniki	11

I. Wstęp

Ekoschematy - systemy na rzecz klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt (nazywane w niniejszej metodyce Ekoschematami) to nowy rodzaj płatności, która ma na celu stworzenie zachęt dla rolników do realizacji praktyk korzystnych dla środowiska, klimatu i dobrostanu zwierząt, ukierunkowując wsparcie na przejście na bardziej zrównoważone i przyjazne środowisku rolnictwo. Ekoschematy stanowią płatność roczną, która jest obowiązkowa do wdrożenia przez państwa członkowskie, natomiast praktyki realizowane w ramach Ekoschematów są dobrowolne dla rolników.

Efekty realizacji Ekoschematów w ramach Planu Strategicznego dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 zależą w dużej mierze od dostarczenia rolnikom rzetelnych informacji oraz zapewnienia im profesjonalnego doradztwa świadczonego przez doradców rolniczych.

II. Ogólne zasady świadczenia usługi doradczej „Ekoschematy - systemy na rzecz klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt”

Celem usługi doradczej „Ekoschematy - systemy na rzecz klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt” jest:

- transfer wiedzy i innowacji poprzez doradztwo dostosowane do indywidualnych potrzeb rolnika;
- wspomaganie rolników w realizacji działań służących odtwarzaniu, chronieniu i wzbogacaniu ekosystemów zależnych od rolnictwa;
- promowanie praktyk rolniczych korzystnych dla klimatu, środowiska i dobrostanu zwierząt;
- dbanie o różnorodność biologiczną,
a przede wszystkim:
- pomoc rolnikowi w podjęciu decyzji co do uczestnictwa oraz wyboru Ekoschematu/ów uwzględniająca warunki i możliwości realizacji w gospodarstwie, a także pomoc w realizacji podjętych zobowiązań.

Kto może świadczyć usługi doradcze: usługę mogą realizować osoby wpisane na listę doradców rolniczych, prowadzoną przez Dyrektora Centrum Doradztwa Rolniczego w Brwinowie. Doradca rolniczy powinien posiadać wiedzę dotyczącą Ekoschematów, uczestniczyć w formach doskonalenia z tego zakresu, a w szczególności znać aktualne przepisy prawa mające wpływ na realizację Ekoschematów przez rolników aktywnych zawodowo oraz zasady wdrażania poszczególnych ekoschematów.

Beneficjenci usługi: Rolnik posiadający numer identyfikacyjny producenta nadany na podstawie przepisów ustawy o krajowym systemie ewidencji producentów, ewidencji gospodarstw rolnych oraz ewidencji wniosków o przyznanie płatności, który podejmuje zobowiązanie/a w ramach określonych Ekoschematów.

Czas trwania usługi: 1 rok.

Etapy wykonywania usługi doradczej:

Usługa doradcza Ekoschematy obejmuje:

- 1) przekazanie rolnikowi informacji na temat Ekochematów w kontekście uwarunkowań jego gospodarstwa rolnego oraz pomoc rolnikowi w podjęciu decyzji co do uczestnictwa oraz wyboru Ekoschematu/Ekoschematów uwzględniającego warunki i możliwości jego/ich realizacji w gospodarstwie;
- 2) pomoc rolnikowi w prowadzeniu niezbędnej dokumentacji w zakresie wybranego/ych Ekoschematu/ów;
- 3) doradztwo w trakcie realizacji usługi.

W przypadku gdy rolnikowi przedstawiono uwarunkowania i zasady wdrażania Ekoschematów możliwych do realizacji w jego gospodarstwie, a rolnik nie zdecyduje się na rozpoczęcie realizacji zobowiązania w ramach Ekoschematu – usługa trwa również 1 rok.

III. Opis procesu świadczenia usługi doradczej

Usługa doradcza Ekoschematy obejmuje następujące czynności:

1. Przygotowanie rolnika do realizacji Ekoschematów:
 - a) poinformowanie o kryteriach dostępności płatności w ramach Ekoschematów;
 - b) wstępne zapoznanie z zakresem norm i wymogów w ramach warunkowości oraz wymogami poszczególnych Ekoschematów;
 - c) poinformowanie o potencjalnych korzyściach z realizacji Ekoschematów
2. Doradztwo w trakcie realizacji zobowiązania/zobowiązań obejmuje w każdym gospodarstwie wyłącznie te Ekoschematy, które realizuje dany Beneficjent i wykonywane jest co najmniej w zakresie przypisanym poniżej poszczególnym Ekoschematom.
3. Pomoc rolnikowi w prowadzeniu niezbędnej dokumentacji w zakresie wybranego/ych Ekoschematu/ów.

Wizyty w gospodarstwie:

Wykonanie usługi doradczej wymaga co najmniej jednej wizyty w gospodarstwie w okresie trwania usługi.

IV. Dokumenty wspólne dla wszystkich usług doradczych – wykaz

1. Zakres realizacji programu doradczego;
2. Karta usługi doradczej;
3. Oświadczenie o realizacji programu doradczego;
4. Raport z realizacji programu doradczego.

Czynności wykonywane na rzecz gospodarstwa w ramach doradzania w zakresie usługi doradczej Ekoschematy wpisuje się w karcie usługi doradczej (część ogólna metodyki). Wpis do karty usługi doradczej obejmuje poszczególne zadania wymienione w harmonogramie, jeśli dotyczą gospodarstwa.

V. Harmonogram realizacji usługi doradczej

L.p.	Zadanie	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji	Uwagi
I. Przygotowanie rolnika do podjęcia zobowiązania					
	1) Przygotowanie rolnika do podjęcia zobowiązania	1. Przedstawienie ogólnych warunków i wymagań realizacji i podjęcia zobowiązań, określenie dostępności poszczególnych Ekoschematów	Lista możliwych do realizacji (przez Beneficjenta usługi doradczej) Ekoschematów	1. rok	<i>W każdej usłudze doradczej</i>
		2. Analiza preferencji rolnika co do produkcji roślinnej	Wykaz preferowanych upraw a możliwość ich uprawy w ramach Ekoschematów	1. rok	
		3. Analiza rodzaju i wielkości produkcji zwierzęcej w gospodarstwie	Notatka z wyliczeniem liczby DJP w gospodarstwie *	1. rok	<i>* jeśli dotyczy</i>
		4. Analiza informacji o posiadanych TUZ-ach i obszarach przyrodniczych pod kątem ewentualnej możliwości realizacji wybranych Ekoschematów	Notatka z informacjami o posiadanych TUZ *	1. rok	<i>* jeśli dotyczy</i>
		5. Analiza dostępnego dla rolnika parku maszynowego przeznaczonego do aplikacji nawozów płynnych	Zalecenia dot. przykładowych urządzeń do aplikacji nawozów naturalnych płynnych metodami innymi niż rozbryzgowo, dostosowanych do skali produkcji w gospodarstwie	1. rok	
		6. Analiza dostępnego dla rolnika parku maszynowego pod kątem prowadzenia możliwości upraw uproszczonych	Zalecenia dot. przykładowych urządzeń do upraw uproszczonej, dostosowanych do skali produkcji w gospodarstwie	1. rok	
		7. Analiza dostępnych przez rolnika budynków inwentarskich/pomieszczeń i przedstawienie założeń Ekoschematów związanych z utrzymywaniem zwierząt*	Lista wymaganych powierzchni bytowych w budynkach / pomieszczeniach i poza nimi dla poszczególnych gatunków i grup zwierząt	1. rok	<i>* jeśli dotyczy</i>
		8. Wybranie Ekoschematów do realizacji przez Beneficjenta	Wyciąg z przepisów prawa zawierający wykaz wybranych Ekoschematów wraz z wymogami	1. rok	<i>W każdej usłudze doradczej</i>

Lp.	Zadanie	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji	Uwagi
	2) Zapoznanie rolnika z systemem warunkowości	Analiza dostosowania gospodarstwa do norm i wymogów warunkowości. Po potwierdzeniu spełnienia podstawowych norm i wymogów warunkowości, ponowna analiza w kierunku wybranych przez Beneficjenta Ekoschematów:	Wykaz szczegółowy poszczególnych Ekoschematów wraz ze szczegółowymi wymogami	1. rok	<i>Określenie, czego dotyczą te wymogi, wskazanie tych, które mają zastosowanie w danym gospodarstwie</i>
		<ol style="list-style-type: none"> 1. Obszary z roślinami miododajnymi 2. Rolnictwo węglowe i zarządzanie składnikami odżywczymi: <ul style="list-style-type: none"> - Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt; - Międzyplony ozime / wsiewki śródplonowe; - Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia – wariant podstawowy i wariant z wapnowaniem; - Zróżnicowana struktura upraw; - Wymieszanie obornika na gruntach ornych w ciągu 12 godzin od aplikacji; - Stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbryzgowo; - Uprozczone systemy uprawy; - Wymieszanie słomy z glebą. 3. Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych 4. Dobrostan zwierząt 5. Prowadzenie produkcji roślinnej w systemie Integrowanej Produkcji Roślin 6. Biologiczna ochrona upraw 	Zalecenia do każdego punktu wymogów – jeżeli dotyczy – wydruk	1. rok	<i>Szczegółowe omówienie i przekazanie informacji o wymogach, które dotyczą sytuacji występujących w danym gospodarstwie. Doradztwo w zakresie Ekoschematów, które są realizowane przez Beneficjenta/rolnika</i>

Lp.	Zadanie	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji	Uwagi
II.	Doradztwo w trakcie realizacji zobowiązania				
	1) Przygotowanie dokumentacji	Przygotowanie wniosku o przyznanie płatności wraz z deklaracją Ekoschematów w aplikacji e-WniosekPlus	Wniosek o przyznanie płatności	1 raz w roku	Zakres zaangażowania podmiotu doradczego w realizację tej części usługi ustalają strony
	2) Doradztwo w realizacji wybranych przez Beneficjenta Ekoschematów	Pomoc w realizacji wymogów określonych dla danego Ekoschematu:	Informacja o wymogach Ekoschematu doprecyzowanych przez doradcę	1. rok	
		1. Obszary z roślinami miododajnymi – dobór gatunków roślin	Lista gatunków roślin	1 raz w roku	
		2. Rolnictwo węgłowe i zarządzanie składnikami odżywczymi:			
		2.1 Ekstensywne użytkowanie TUZ z obsadą zwierząt	Wyliczenie obsady DJP przypadającej na posiadaną powierzchnię TUZ	1 raz w roku	
		2.2 Międzyplony ozime/Wsiewki śródplonowe - dobór gatunków roślin	Lista gatunków roślin	1 raz w roku	
		2.3 Opracowanie i przestrzeganie planu nawożenia – wariant podstawowy i wariant z wapnowaniem – opracowanie planu nawożenia	Plan nawożenia. Rejestr zabiegów agrotechnicznych	1 raz w roku	
		2.4 Zróżnicowana struktura upraw – analiza struktury upraw i ewentualna propozycja zmiany w celu realizacji wybranego Ekoschematu	Plan struktury upraw	1 raz w roku	
		2.5 Wymieszanie obornika na gruntach ornych w ciągu 12 godzin od aplikacji – zapoznanie rolnika z możliwościami udokumentowania wywiązania się z obowiązku wynikającego z Ekoschematu – w części dotyczącej oświadczenia i obowiązku	Notatka potwierdzająca poinformowanie rolnika o możliwości udokumentowania spełnienia wymogów Ekoschematu. Rejestr zabiegów agrotechnicznych	1 raz w roku	

Lp.	Zadanie	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji	Uwagi
		<p>prowadzenia rejestru oraz ze sposobem wykonania zdjęcia geotagowanego przy wykorzystaniu aplikacji udostępnionej przez ARiMR</p>			
		<p>2.6 Stosowanie płynnych nawozów naturalnych innymi metodami niż rozbryzgowo – zapoznanie rolnika z możliwościami aplikacji nawozów płynnych naturalnych metodami doglebowymi oraz zapoznanie rolnika z możliwościami udokumentowania wywiązania się z obowiązku wynikającego z Ekoschematu – w części dotyczącej oświadczenia i obowiązku prowadzenia rejestru oraz ze sposobem wykonania zdjęcia geotagowanego przy wykorzystaniu aplikacji udostępnionej przez ARiMR</p>	<p>Zalecenie przykładowych urządzeń do aplikacji nawozów naturalnych płynnych metodami innymi niż rozbryzgowo dostosowanych do skali produkcji w gospodarstwie. Rejestr zabiegów agrotechnicznych</p>	<p>1 raz w roku</p>	
		<p>2.7 Uproszczone systemy uprawy - zapoznanie rolnika z możliwościami uprawy gleby metodą konserwującą bezorkową lub pasową (strip-till)</p>	<p>Zalecenie przykładowych rozwiązań w zakresie uprawy uproszczonej dostosowanych do skali produkcji w gospodarstwie. Rejestr zabiegów agrotechnicznych</p>	<p>1 raz w roku</p>	
		<p>2.8 Wymieszanie słomy z glebą</p>	<p>Rejestr zabiegów agrotechnicznych</p>	<p>1 raz w roku</p>	
		<p>3. Retencjonowanie wody na trwałych użytkach zielonych – doradztwo na temat możliwości retencjonowania wody na TUZ</p>	<p>Notatka z kalkulacji zysków i strat</p>	<p>1 raz w roku</p>	
		<p>4. Dobrostan zwierząt - zapoznanie z wymaganiami w ramach Ekoschematu</p>	<p>Analiza gospodarstwa pod kątem spełnienia wymogów dobrostanu zwierząt</p>	<p>1 raz w roku</p>	
		<p>5. Prowadzenie produkcji roślinnej w systemie Integrowanej Produkcji Roślin – doradztwo na temat systemu IP</p>	<p>Zalecenie przykładowych rozwiązań w zakresie Integrowanej Produkcji Roślin</p>	<p>1 raz w roku</p>	

L.p.	Zadanie	Opis czynności w ramach zadania	Dokumentacja	Termin realizacji	Uwagi
			dostosowanej do skali produkcji w gospodarstwie		
		6. Biologiczna ochrona upraw - doradztwo na temat możliwości zastąpienia chemicznej ochrony metodami biologicznymi	Zalecenie przykładowych dostępnych środków biologicznych. Rejestr zabiegów agrotechnicznych	<i>1 raz w roku</i>	
	3) Doradztwo w zakresie korzystania z możliwości zmian w gospodarstwie	Konsultacja w sytuacji zmian mających miejsce w obrębie gospodarstwa	Dokumenty dostosowane do rodzaju zmiany	<i>Wg potrzeb</i>	

VI. Narzędzia pracy doradczej

- Aplikacja do sporządzania planu nawożenia azotem;
- Aplikacja do wyliczania maksymalnych dawek azotu;
- Aplikacja do sporządzania obrotów stada;
- Plan Rozwoju Gospodarstwa;
- Aplikacja do optymalizacji nawożenia – INTER-NAW;
- Aplikacja – Plan poprawy dobrostanu zwierząt.

<https://www.cdr.gov.pl/113-uslugi-doradcze-prow>

- Wykaz odmian przydatnych do uprawy w danym województwie.

https://coboru.gov.pl/PDO/rekomendacja_woj.aspx

VII. Załączniki

Załącznik 1. Wykaz aktów prawnych

Legislacja UE:

- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 2021/2115 z dnia 2 grudnia 2021 r. ustanawiające przepisy dotyczące wsparcia planów strategicznych sporządzanych przez państwa członkowskie w ramach wspólnej polityki rolnej (planów strategicznych WPR) i finansowanych z Europejskiego Funduszu Rolniczego Gwarancji (EFRG) i z Europejskiego Funduszu Rolnego na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich (EFRROW) oraz uchylające rozporządzenia (UE) nr 1305/2013 i (UE) nr 1307/2013 (Dz.U.U.E.L.2021.435.1)
- Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2021/2116 z dnia 2 grudnia 2021 r. w sprawie finansowania wspólnej polityki rolnej, zarządzania nią i monitorowania jej oraz uchylenia rozporządzenia (UE) nr 1306/2013 (Dz.U.U.E.L.2022.29.45)

Legislacja krajowa:

- Ustawa o Planie Strategicznym dla Wspólnej Polityki Rolnej na lata 2023-2027 (Dz.U. 2023 poz. 412)
- Ustawa - Prawo ochrony środowiska ([Dz. U. z 2022 r. poz. 2556 z późn. zm.](#));

- Ustawa o ochronie przyrody ([Dz. U. z 2022 r. poz. 916, z późn. zm.](#)) ;
- Ustawa o środkach ochrony roślin ([Dz.U. 2023 poz. 340](#)) ;
- Ustawa - Prawo wodne (t.j. [Dz. U. 2022 r. poz. 2625 z późn. zm.](#));
- Ustawa o nawozach i nawożeniu ([Dz.U. 2023 poz. 569](#));
- Rozporządzenie Rady Ministrów w sprawie przyjęcia "Programu działań mających na celu zmniejszenie zanieczyszczenia wód azotanami pochodzącymi ze źródeł rolniczych oraz zapobieganie dalszemu zanieczyszczeniu" ([Dz.U. 2023 poz. 244](#));
- Ustawa o ochronie gruntów rolnych i leśnych ([Dz.U. 2021 poz. 1326 z późn.zm.](#));
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2023 r. w sprawie norm oraz szczegółowych warunków ich stosowania ([Dz. U. poz. 478](#));
- Rozporządzenie Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 10 marca 2023 r. w sprawie trwałych użytków zielonych wrażliwych pod względem środowiskowym ([Dz. U. poz. 488](#)).